



TURVAREID LASTEAIAS

Vigastuste ennetamine Viljandimaal – ÜHISLEPE

Elo Paap

Tervisedendaja, MSc, IUHPE EuHP

OÜ HeaOLE

MTÜ Eesti Tervisedenduse Ühing

Anu Kivi

Tervisenõukogu esimees

Viljandimaa Tervisenõukogu

16. august 2017

E.M.A. - ÜHISLEPPE ajalugu

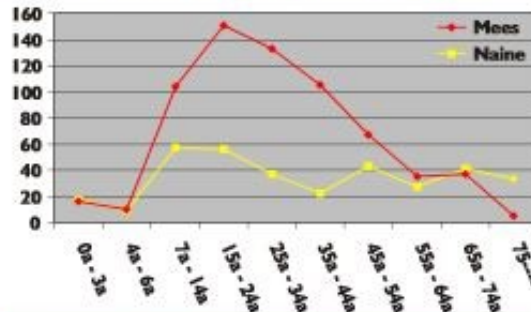


Inspiration. Ursula Furtig, till vänster, hoppas kunna inspirera sin kollega från Estland, Elo Paap, till ett framgångsrikt arbete i förebyggande hälsofrågor.

Foto: GUNNE RAMBERG

- Märts 1997 – vigastuste ennetamist toetav võrgustikutöö väärtuseks
- 2000 aastal – töögrupi komplekteerimine
- Veebruar 2001 – reisiseminar Rootsis
- Projektitoetused Eesti Haigekassalt – alates 2001 (koolitused; stat.reg; meeskonna toetamine)
- 2002 aasta – Viljandimaa traumaennetuse arengukava 2001 – 2010
- Raport 2002 – 2004
 - “head tegevused”, ohukohtade kaardistamine
 - toetav meeskond
 - vajalik projektijuht
 - vajalik ÜHISLEPPE

Vigastatute sugude jaotus Viljandimaal vanusegrupiti 2001 - 2002



Millised on meeste vigastused Viljandimaal?

Baaris kaklejaid lahutades sai parem käsi kannatada.
 Puid lõhkudes vigastas kirvega vasaku käe põlvepiirkonda.
 Metsatöödel jäi oks jala alla ning lõi vastu vasaku silma.
 Lõikas lõikekettaga metalli oli ilma kaitseprillideta ning silm sai vigastada.
 Kalkis baari otsa ning murdis käiku.
 Auto sõitis pimedal maanteel jälgirattaga sõitnud patsiendile tagant otsa.
 Lõi koduste tööde käigus kirvega sõrme ning jäi osaliselt sõrmest ilma.
 Suure haamriga sai löögi vastu jalga.
 Otsimise haav - tööt vahel päeval tngi metallitööd ja käia küljest lendas tükk.
 Kaela piirkonda torkishaav - patsiendi sõnades järgi löödud teda pimedal teel pussiga kaela piirkonda.
 Spordivõistlusel mängides hüppas teine peale ja väärts paremat jalga.
 Ota vigastus - metsas kukkus puu öla peale.
 Korvpalli mängides maandus jalale ja jälg sai vigastada.
 Lahakivi vigastus - puutööhommise ajal läks masin käe vastu.
 Jala väärarmine - mängides jälgipalli kukkus.
 Sõrme haav - nõlgis põtra ja torkas noaga sõrme.
 Kõlvarvarre lõikshaav - töö ajal vigastas paremat kõlvarvarre piirkonda plötkibaga.
 Näopiirkonna põlvetuhasaav - haige sõrmede järgi pandi võõraste meeste poolt põlvele.
 Võõrkehade silmas - teine käis ja puru lendas patsiendile silma.
 Võõrkehade pehmetes kudedes - traktorit remontides saabus kild haameri küljest vasaku kätte.
 Parema sääreluu mure - Metsas kukkus puu jala peale ja vigastas paremat jalga.
 Näo põrutus ja haav - tuldi kallale ja löödi mitu korda vastu pead.
 Peahaav - autot remontides lendas haamer varre küljest lahti ja vigastas otsaesist.
 Achiluse kõõluse rebend - autot liikumas vääratas ja vigastas paremat jalaalust.
 Sõrme haav - sae alt lendas puutükk vastu parema käe põlvele.
 Ninaluu mure - sai löögi näkku.
 Säärte lahtine luigehaav - küttepuid tehes põrkus saag tagasi ja vigastas vasaku stüti.
 Kodariukeha mure - metsas puid tehes kukkus kuhunud puu käe peale ja vigastas vasaku käshvart.

Milline on kahju perele, kui isa on vigastuse tõttu

Statistikaameti andmetel Eesti leibkonnaliikme kuu keskmine netosissetulek 2002.a. 2500 krooni. Seega neljaliikmelise pere sissetulek keskmiselt on 10000 krooni.

Oletusliku isa vanus on 34 ning tema panus pere sissetulekutesse on 6000 krooni.

Milline on kahju perele, kui isa on vigastuse tõttu

...jäänud terveks kuuku haiguslehele?

Pere kaotab sissetulekust 1100 krooni + ravimikulud + moraalne kahju

...invaliidistunud, saab töövõimetuspensionini ning raske puudega inimese sotsiaaltoetust?

Pere kaotab sissetulekust 4301 krooni + ravimikulud + moraalne kahju

...surnud?

Korvamatut moraalne kahju perele + sissetulek väheneb 4881 krooni võrra

Kas selles trükises on lõike mis panid Teid mõtlema? Mida?

Trükise kohta saab kommentaare ja infot saata/küsid:

Aadressil: Viljandi Maavalitsus

Vabaduse plats 2

71020 Viljandi

E-mail: elo.paap@viljandimaa.ee

Finantseeritud Eesti Haigekassa eelarvest. Tasuta

Kasutatud kirjandus

Kaasik T, Uusküla L. (2003) Vigastused Eestis levimus, tagajärjed ja ennetus.

<http://www.brockville.com/safety/safety.htm>

<http://homesafekids.com/contents.jsp>

<http://www.leonardsafety.com/Pages/>

<http://www.turva.ee/>

Täname koostööpartnereid!

Eesti Haigekassa Viljandimaa Büroo,

Tartu Pensioniameti Viljandimaa osakond,

OÜ DAG Reklaam



VIGASTUSED TAPAVAD EESTIS 2500 INIMEST AASTAS

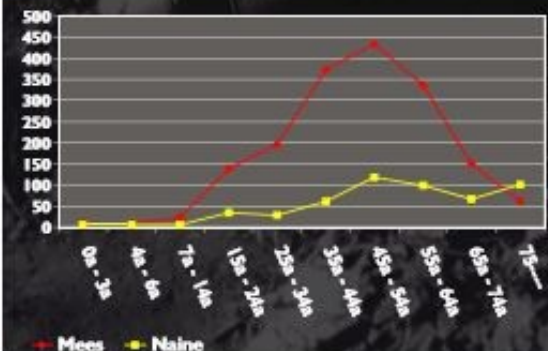
Vigastused on üheks juhtivaks surma ja invaliidsuse põhjuseks laste ja noorte täiskasvanute hulgas kogu maailmas.

Eestis hulkub vigastuste tõttu umbes 2500 inimest aastas, nende hulgas ligi 60 kuni 1-14-aastast last ning 10 imikut. Eesti vigastussurmade näitajad ületavad 2-4 korda Lääne-Euroopa riikide vastavaid näitajaid.

EESTI ERILISEKS RISKIRÜHMAKS ON PARIMAS TÖÖEAS MEHED.

Eestis on vigastussurma risk suurem noortel ja keskealistel meestel, seetõttu lühendavad vigastussurmad oluliselt meeste keskmist eluiga.

Vigastussuremus Eestis 2001 vanuseline ja sooline jaotus



TURVAREIDI AJALUGU

- 2001 „Safe Community“ õppereis Rootsi
 - Lasteaia metoodika
 - Tõlkimine
- [2003 metoodika eestindamine](#) (K.Larm; K Siim)
- 2003 esimesed turvareidid
- Viljandimaa kõik 15 kohalikku omavalitsust toetavad turvareidi vajalikkust lasteaedades ning innustavad, oma asutusi osalema antud kampaanial ja tegelema aktiivsemalt traumade ennetamisega lasteaia (Viljandimaa Omavalitsuste Liit – VANEMATE KOGU OTSUS 28.juuni 2006 nr 9).
- 2006 esimene kampaania-aasta (uuring K. Siim)
- [2010 Vigastuste ennetamine ja koolieelses lasteasutuses.](#) TAI
- Tervisekaitsenõuded koolieelse lasteasutuse maa-alale, hoonetele, ruumidele, sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule



(Vabariigi Valitsuse määrus, vastu võetud 06.10.2011 nr 131)

SOOVITUSED LAPSEVANEMALE

- ☞ Ole alati väikse lapsega koos.
- ☞ Ole alati "üks samm ees" lapse arengutaset arvestades.
- ☞ Kasuta alati kodus lapsekindlaid tooteid: aknafiksaatorid, turvavõred treppidel, ahjul ja pliidil, kontaktikaitseid, mööblikinnitid, turvaäärised, kapiuste-sahtlisulgurid, uksestopperid, vee-soojuse regulaatorid, kapilukustid.
- ☞ Varusta laps turvavahenditega: kiiver, rattatall, rulluisukude- ja rulasõidul, põlve- ja käekaitseid, helkurid, turvavöö, turvatool ning libisemiskindlad põrandakatted ning suitsuandurid, tuletekk, tulekustuti.
- ☞ Eemalda väikse lapse käeulatuses mürgised taimed, ravimid, puhastusvahendid, kilekotid, alkohol, suitsud, tulemasinad, tikud, peenikesed metallorad, traadid, naelad, värvid, putukamürgid ja kergesti purunevad, katkised, torkavad, väikesed esemed, elektrijuhtmed.
- ☞ Last lasteaeda tuues vaadata, et lapse riietuses ei oleks seotavaid paelu või muud ohtlikku ümber kaela ja jalanõud on libisemiskindlad.
- ☞ Mänguasjad, mida laps kaasa toob, ei oleks teravad ja ohtlikud mänguhoos laste käes.
- ☞ Ravimeid tarvitage vajadusel ainult kodus.
- ☞ Sulgege ettevaatlikult enda järel alati ukse ja väravad.

SOOVITUSED ÕPETAJALE

- ☞ Koguda teadmisi õnnetusjuhtumite ennetamisest ja turvalisuse edendamisest;
- ☞ Moodustada lasteaias tervise meeskond;
- ☞ Koguda andmeid laste kasvukeskkonna ohtudest nii siseruumides kui õuealal;
- ☞ Abinõude väljatöötamine keskkonna ohtude vähendamiseks;
- ☞ Kasutada lasteaias alati turvavahendeid: aknapiirajaid (et akent poleks võimalik mingis olekus täielikult avada), ukse-sulgureid, ümaraid turvaliiste, kiivreid, põlvekaitseid, käekaitseid, ohutusveste ja stopp lapsed märke jalutuskäigul väljaspool lasteaeda, helkureid, kapikinniteid, radiaatorikaitseid, ahju kaitsevõresid;
- ☞ Kõik liikuvad riidid, kapid, peeglid, õuevahendid on kinnitatud; ruumis, kus viibivad lapsed, ei kasvatata mürgiseid taimi; põrandakate on terve, tasane ja libisemiskindel; mänguasjad peavad olema vastavalt eale, õppevahendid turvalised; treppidel peavad olema käsipuud; õuealal piirdeaed terve, väravad sulguriga, teed aukude ja konarusteta; liumäed varustatud käsipuudega ja maandumisrada kaetud pehme materjaliga; veekogud piiratud;
- ☞ Viige läbi majas vähemalt üks kord aastas turvareid koos tervise meeskonnaga, kuhu kuuluvad lapsevanem, juhataja või asetäitja, tervisetöötaja, õpetaja jne.

TURVAVAHENDID



Aknapiirajad, mis takistavad akent täielikult avada



Uksestopper, mis takistab ukse täielikult kinni kukkuda



Kiiver, mis on õigesti kinnitatud ning käe- ja põlvekaitseid



Turvaäärised etteulatuvatele nurkadele



Riidi ja kapi kinnitid

OHUD

Ohutu füüsiline sisekeskkond sõltub mööbli paigutusest ja mänguvahenditest, mida lapsed kasutavad.

Lapsi ohustavad mängumaaailmas:

- katkised ja pisidetailidega mänguasjad. Viimased võivad sattuda kõrva või hingamisteedesse, põhjustades lämbumist;
- riietus, millel on pikad seotavad paelad, mis võivad mänguhoos ümber kaela keerduda, tekitades hingamispeetust, samuti võivad paelad takerduda mänguhoos millegi taha kinni, põhjustades kukkumisel rippumajäämise, lämbumise;
- toidu sattumine liikumisega seotud mängu või rääkimise ajal kurku tekitab lihaste krampliku kokkutõmbega lämbumisohtu;
- teravad nurgad mööblil, seintel võivad kukkumisel tõsiseid vigastusi tekitada. Laps katsub, tirib, lükkab esemeid või üritab nende alla pugeda, mille tagajärjel võib mööbel peale kukkuda;
- aknad, mis käivad kergelt lahti ning on võimalus aknalauale ronida;
- trepid, millel puuduvad turvaväravad, kätkevad ohtu, kui on lastele ligipääsetavad;
- trepid, millel puuduvad käsipuud;
- mürgised toataimed, mida laps võib maitsta;



- uksed, kus laste näpud ukse vahele jäädes saavad muljuda ja klaasuksed, millest laps võib läbi joosta saades raskeid löikehaavu;
- põrandad, mille kate on katki või libe, põhjustavad kukkumist ja põrandal vedele-vate mänguasjade otsa komistamine;
- elektrikontaktid, mis asuvad lastele kättesaadaval kõrgusel ja katkised elektrijuhtmed, mis võivad põletusi tekitada;
- puhastusvahendid võivad lastele tõsiseid mürgistusi ja söövitusi tekitada ning ravimid, mis on lastele kättesaadavad;
- kuumad ahjud, millel puuduvad turvavõred;
- radiaatorid, millel puuduvad katted;
- õuealal veekogude olemasolu;
- ronimisvahendid, mille alune pind on kõva;
- katkised õuevahendid ja kiiged;
- mänguvahendite väljaulatuvad, katmata poldid
- katkine aed ja väravad, mis ei käi kinni;
- eakaaslased, kes mängides tõukavad, löövad;
- mänguväljaku vahendid ja nende töötavad mehhanismid;
- sõidutee, kus liiguvad sõidukid;
- oskamatult töötamine nugade, käärde ja teiste teravate tööriistadega;
- hulkuvad koduloomad;

KUI ON JUHTUNUD ÕNNETUS

- Tee kindlaks kannatanu olukord, kas ta on teadvusel ja hingab selleks kõneta teda.
- Vaata, kas kannatanu hingab.
- Vaata, kuidas kannatanu reageerib ja vastab - kui ta reageerib puudutusele ja kõnele, siis on ta teadvusel.
- Kui võimalik, jätta ta lamama samasse asendisse, et vältida uusi kahjustusi (nt. kõrgemalt kukkumise korral).
- Kutsu kiirabi, kui lapse seisund on halb.
- Jää kannatanuga kuni meditsiiniabi saabumiseni.

HÄDAABI 112

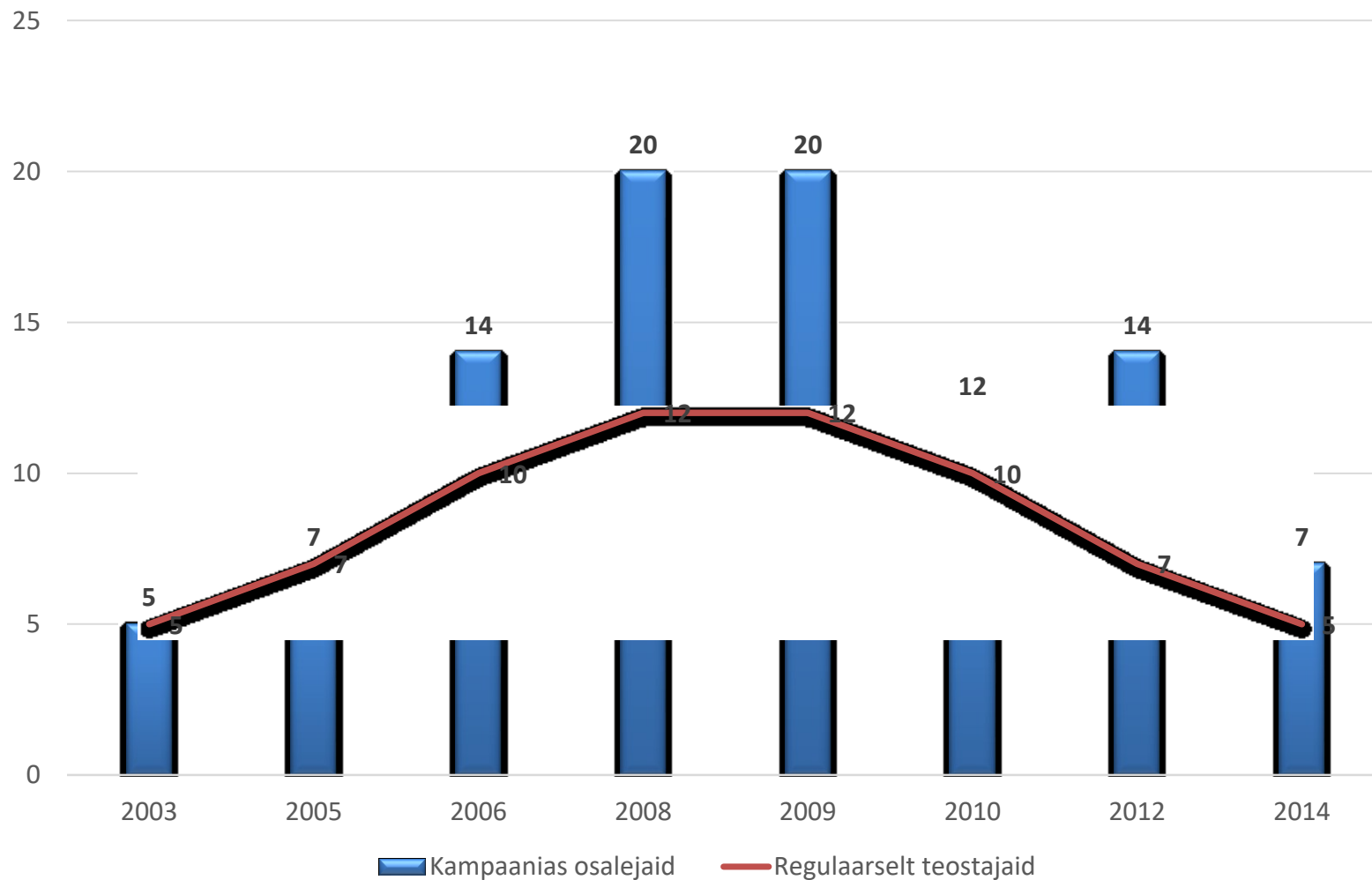
Kui helistad kiirabisse, räägi:

- Kus juhtus? – aadress, asupaik
- Mis juhtus? – missugune õnnetus, kas inimelud on ohus
- Kellega juhtus? – kas kannatanuid on üks või mitu, laps või täiskasvanu
- Mis seisundis on kannatanu? – on teadvusel, hingab, pulssi on tunda, nähtavad vigastused
- Kes helistab? – ütle oma nimi
Ära katkesta kõnet enne, kui antakse luba!

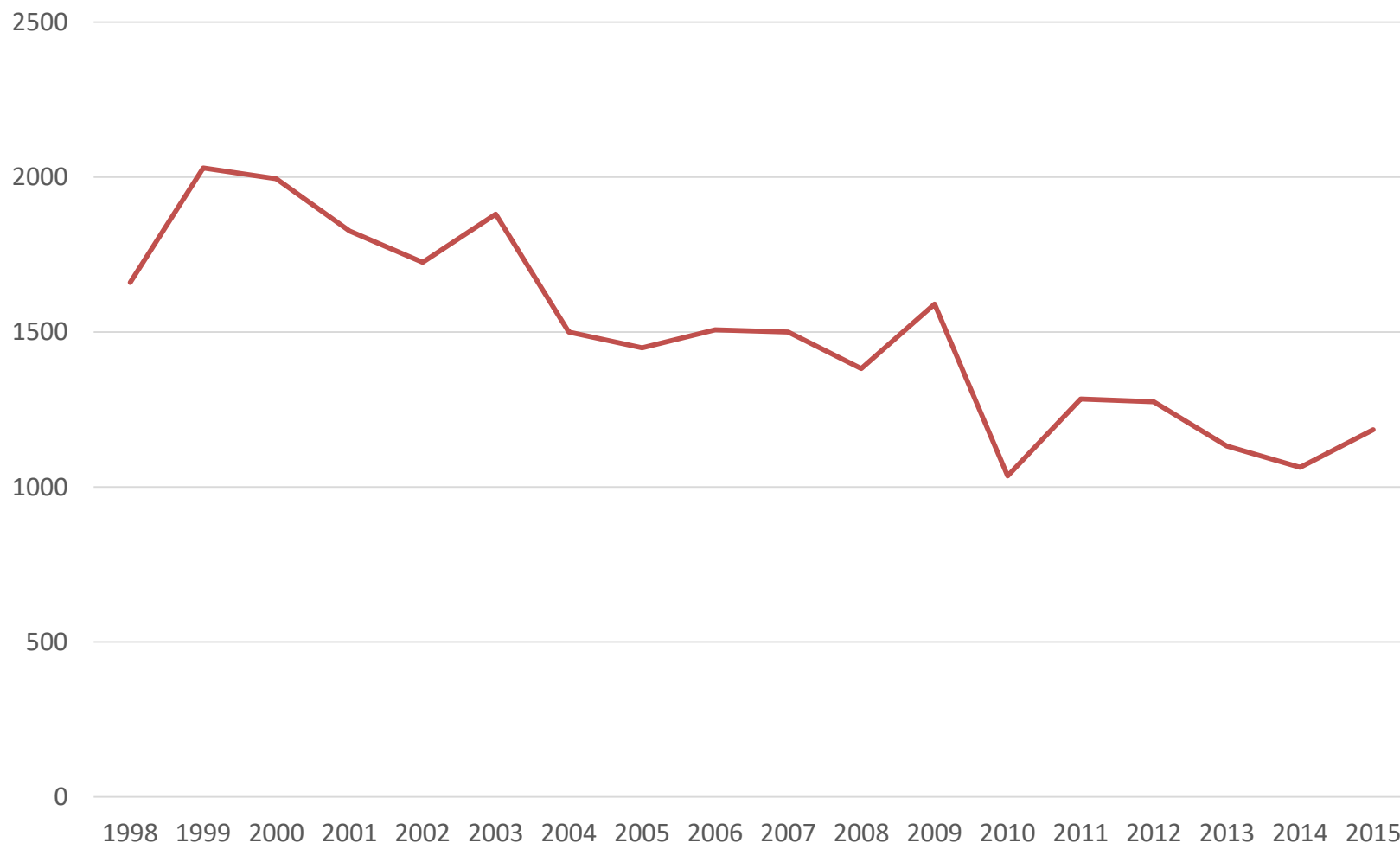
TURVAREIDI OLEMUS

- Õnnetusjuhtumite ennetamiseks lasteaedades regulaarsed turvareidid.
- Turvareidide läbiviimine vabatahtlik!
- Regulaarsus tagab maakondlikku litsentsi “Turvaline lasteaed.”
- Turvalitsents annab kindlustunde, et lapsed on õnnetusjuhtumite vastu paremini kaitstud.
- Regulaarsus:
 - Rühma tasand: kord kvartali
 - Lasteaia tasand: 2 korda aastas
 - KOV tasand: kord aastas
 - Maakonna tasand: kord 3 aasta jooksul
- Kindel reidigrupp koos vastutajatega
- Kontrollimise objektid
- Tulemuse fikseerimine
- Teavitamine ja tagasiside

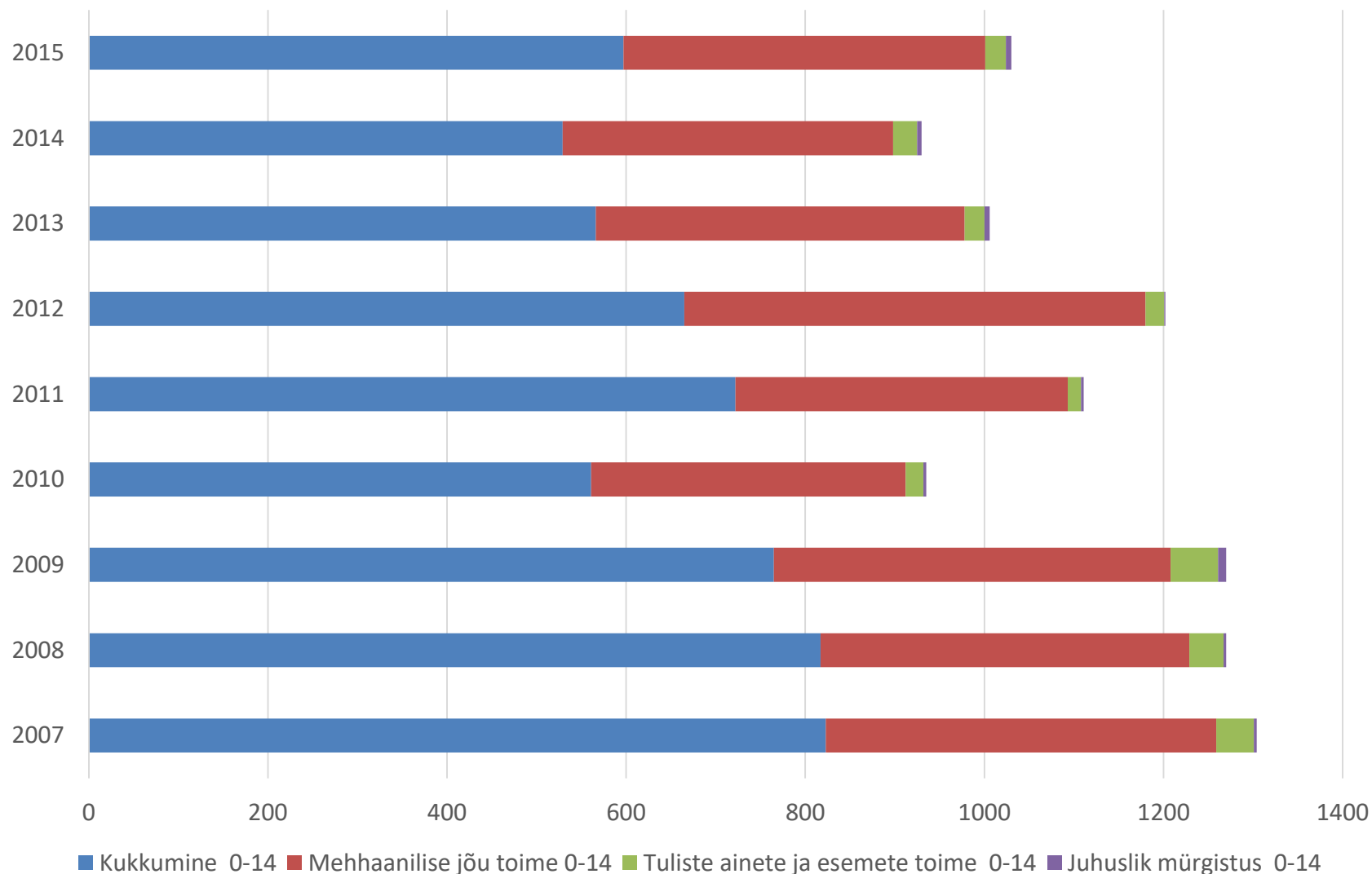
Viljandimaa lasteaedade turvareidi teostamise aktiivsus ja regulaarsus 2003 - 2014



Esmashaigusjuhud (vigastused ja mürgistusd) vanusegrupis 0 - 14 a. Viljandimaal 1998 - 2015



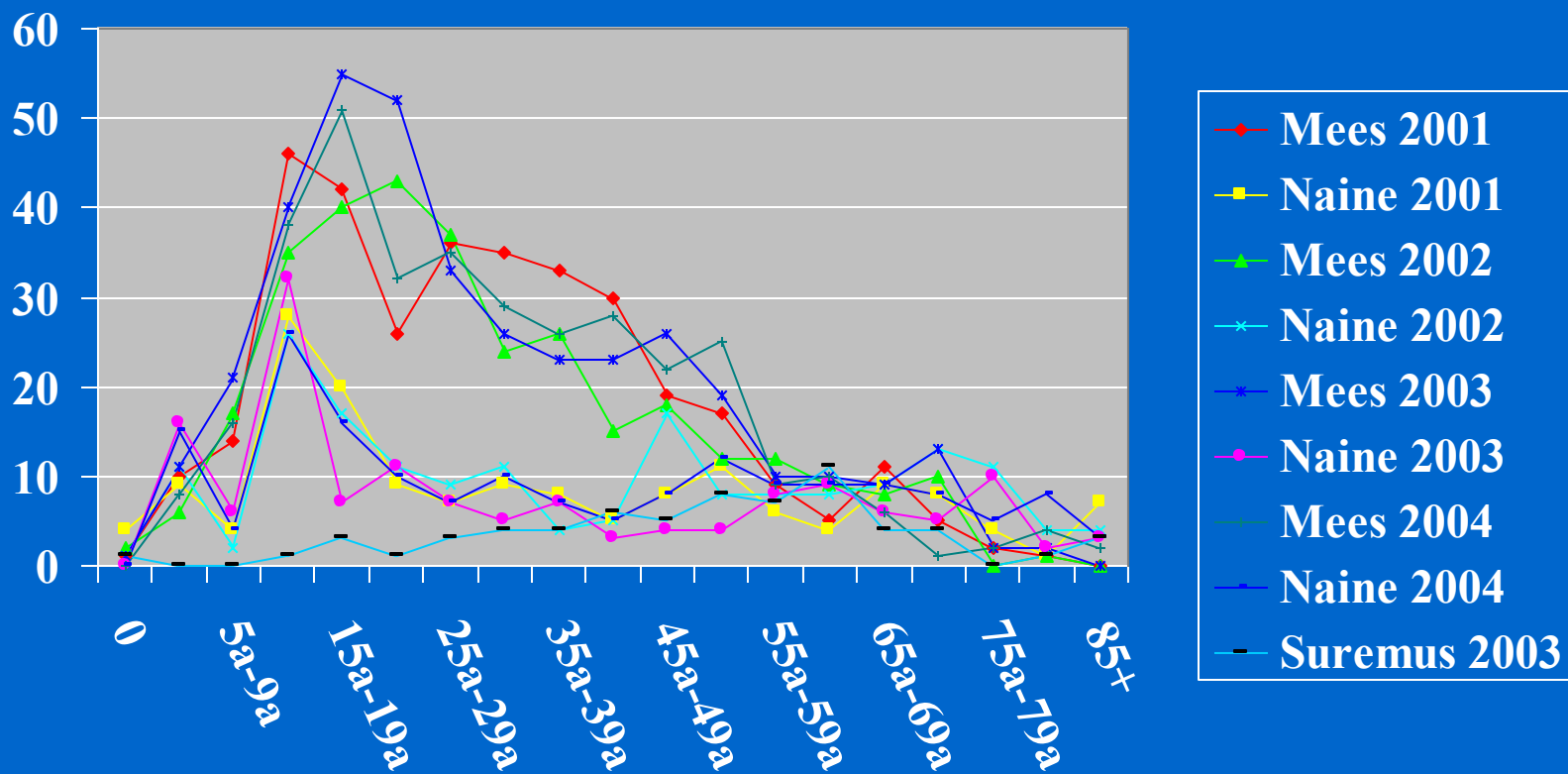
Vigastuste esmasjuhtude välispõhjused 2007 - 2015



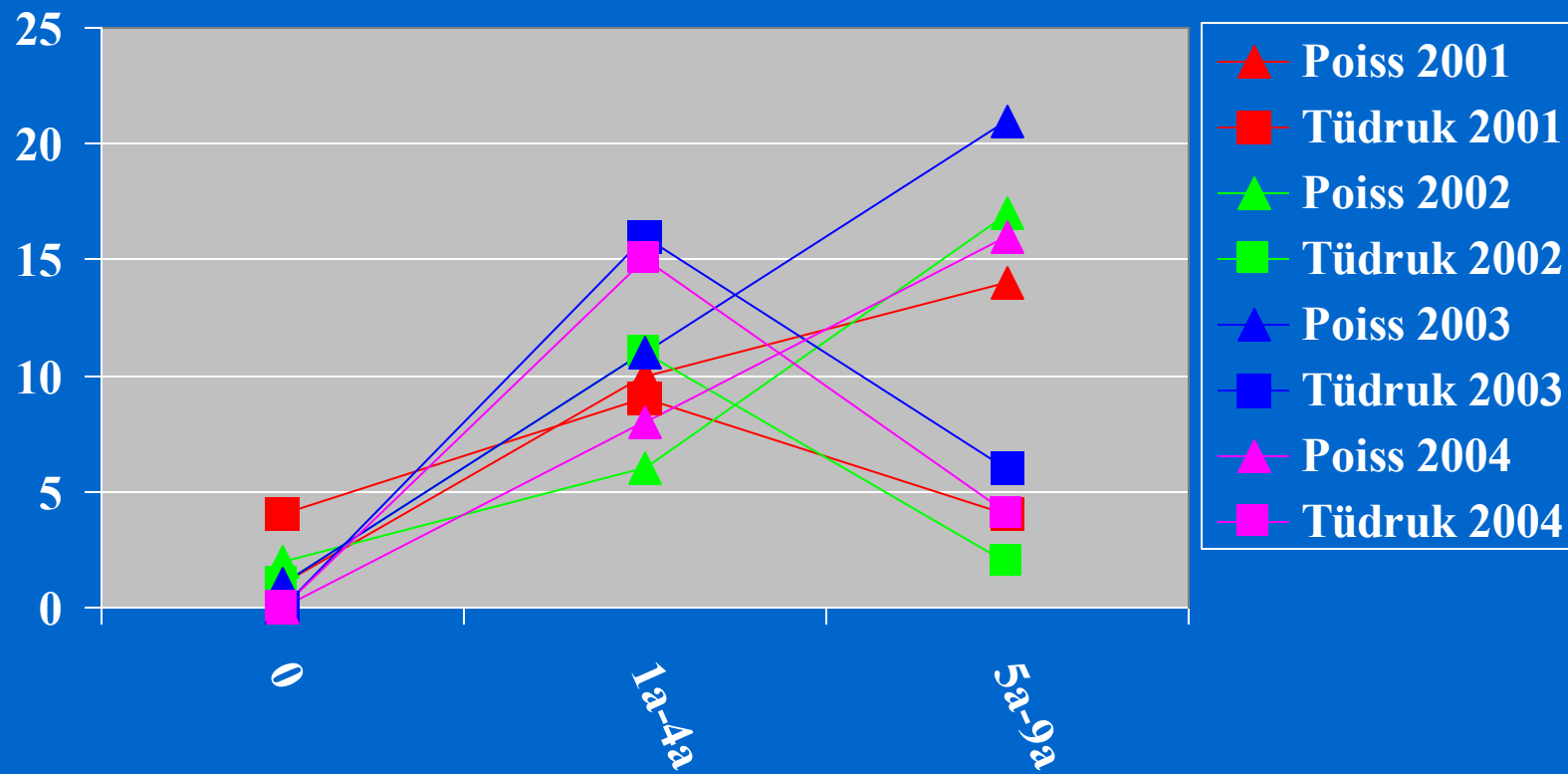
Vigastuste registreerimine Viljandimaal 2001 - 2004

- Vigastusi registreeriti Viljandi Maakonnahaigla vastuvõetusosakonnas ja polikliinikus
- Registreerimine toimus 15.oktoobrist kuni 30.novembrini 2001 – 2004
- Uuringu viis läbi Elo Paap

SA Viljandi Haigla – vigastused 1,5 kuu vältel 2001 - 2004

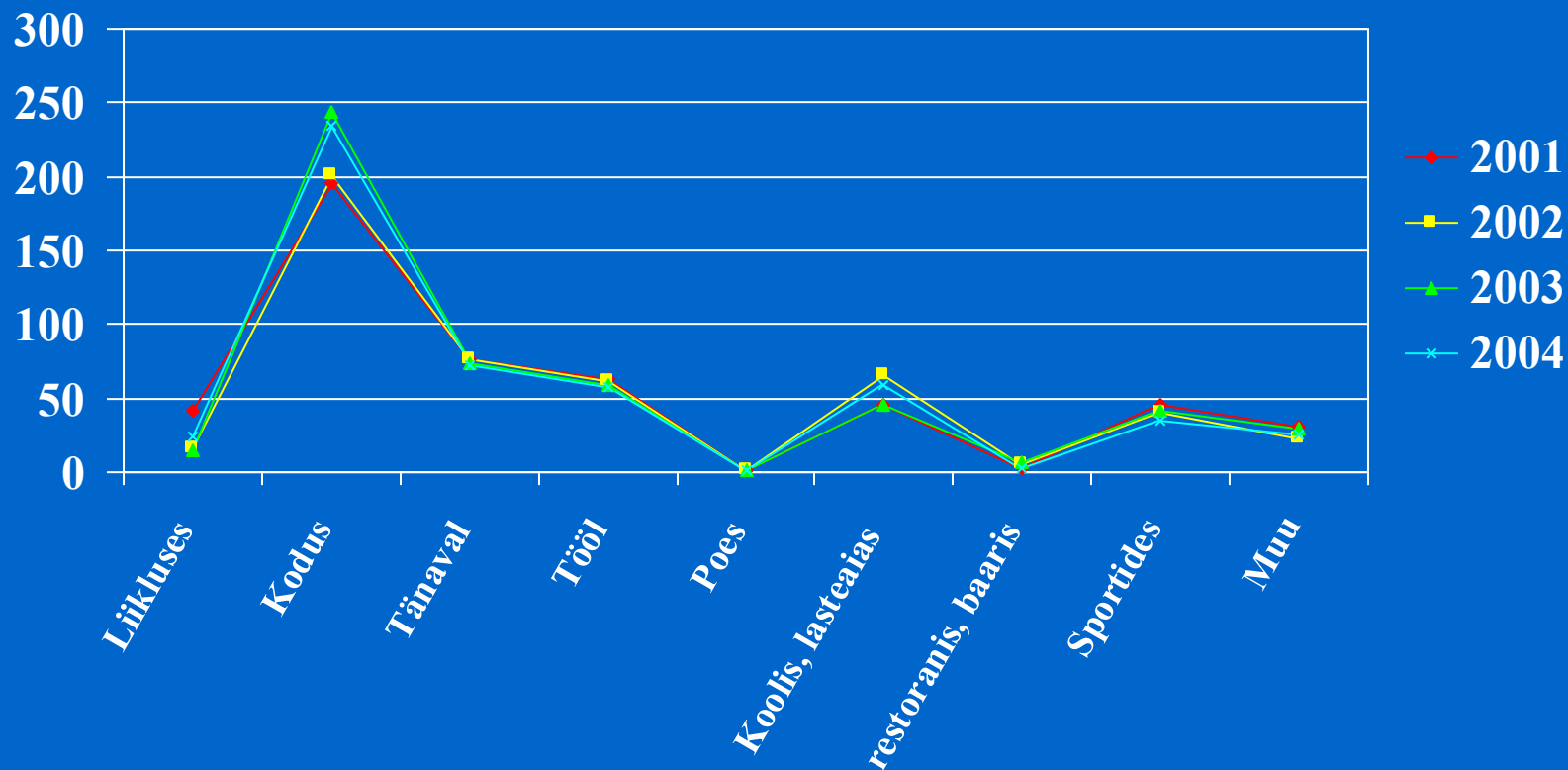


Eelkooli- ja algklassi lapsed 2001 - 2004



Vigastus toimus järgmises kohas

2001 – 2004 võrdlus



EESMÄRK – NÄHA SUURT PILTI!

TÄNAN!